Arbejdsliv og arbejdstid

SeniorKlar analyserapport #3

En analyse af hvor mange pensionerede seniorer, der er interesserede i at vende tilbage til arbejdet.

Marts 2025

Seniorklar

Udarbejdet af:

Forfattere
Michael Birkjær, Analysechef, Tænketanken WELA
Karoline Klinte, Tænketanken WELA

Dataanalyse:
Tænketanken WELA (Wellbeing Economy Lab)
Bryghuspladsen 8, 3. sal
1473 København K

Udarbejdet for:

SeniorKlar
Molestien 7
2450 København SV

Kontakter:

Vedrørende SeniorKlar:
Palle Smed, direktør, Faglige Seniorer
ps@fagligsenior.dk

Vedrørende analysen:
Michael Birkjær, Analysechef, Tænketanken WELA
mb@wellbeingeconomylab.com

Om SeniorKlar og SeniorKlar-panelet

Om SeniorKlar:
SeniorKlar er et fælles projekt mellem Danmarks næststørste ældreorganisation Faglige Seniorer og den filantropiske forening Østifterne.

Over fem år vil vi investere tid, kræfter og 22,5 millioner kroner i at udvikle værktøjer, der kan hjælpe seniorerne igennem overgangsfasen fra arbejdsliv til pension.

Læs mere om SeniorKlar på www.seniorklar.dk

Om SeniorKlar-panelet
SeniorKlar-panelet er et datapanel, hvor det søges at følge en større gruppe af seniorer over tid.

Første bølge af data blev indsamlet i foråret 2024, og det er hensigten, at der skal indsamles data på halvårligt basis over en årrække.

I hver bølge vil nye deltagere inkluderes i panelet, mens andre vil forlade det. Det er dog hensigten at kunne fastholde så mange som muligt.

For at kunne måle en progression på forskellige indikatorer, vil de konkrete spørgemoduler oftest gentages i opfølgende "bølger". Der vil dog også inkluderes unikke spørgsmål i hver bølge for at kunne sætte fokus på udvalgte temaer.

Data-samarbejdspartnere:
Størstedelen af data fra SeniorKlar-panelet er baseret på spørgeskemabesvarelser blandt Faglige Seniorers medlemmer. En række organisationer har også bidraget til dataindsamlingen ved at udsende hele eller dele af spørgeskemaet til deres medlemmer:

- Dansk Metal
- PensionDanmark
- PKA Pension
- Serviceforbundet
- Tekniq Arbejdsgiverne

SeniorKlar-panelet er åbent for nye samarbejdspartnere.

Seniorklar

Faglige Seniorer

Østifterne
støtter omtanke

Indhold

Indledning	s.5
Data, metoder og analyser	s.6
Kernespørgsmål	s.7
Stikprøven	s.8
Hovedkonklusioner	s.9
Analyse	s.10

Indledning

Arbejdslivet udgør for de fleste en betydelig del af livet og bliver for mange en væsentlig del af deres identitet. Men arbejde er også et komplekst fænomen, der både kan skabe sociale udfordringer og fremme trivsel. På den ene side kan arbejde medføre stress og nedslidning, men på den anden side er det en væsentlig kilde til fællesskab, kompetenceudvikling, meningsfuldhed og autonomi.

Arbejdet er desuden præget af konstant forandring og skal løbende tilpasse sig samfundets overordnede udviklinger og udfordringer. Dette inkluderer både de menneskelige og sociale tendenser som stigende mistrivsel, ensomhed, arbejdsrelateret stress og ulighed i sundhed. Ligeledes omfatter det de teknologiske og politiske ændringer som digitalisering, automatisering, ændrede ejendomstyper samt miljø- og klimaforordninger.

For at sikre, at arbejdsmarkedet forbliver bæredygtigt og i stand til at omstille sig retfærdigt til fremtidens krav, er det nødvendigt at styrke både resiliens og inklusion. Det indebærer ikke kun retfærdige sociale og økonomiske vilkår og et højt niveau af arbejdsmiljø, men også en anerkendelse af omsorgsarbejdets værdi – både det lønnede og ulønnede. Omsorgsarbejdet er således afgørende for vores velfærd og skaber samtidig forudsætningerne for, at andet arbejde kan være produktivt.

Når vi skal løse denne opgave, er det nødvendigt at have alle demografiske grupper for øje, og i øvrigt kritisk forholde sig til, hvordan vi kan sikre et arbejdsliv, der er bedre tilpasset de forskellige livsfaser. Når det er sagt, er det vigtigt, at vi har særligt øje for seniorerne, som kommer til at udgøre en fortsæt større andel af arbejdsstyrken.

I vores tidligere analyser har vi dokumenteret, at mens nogle seniorer – af forskellige årsager – er fastbesluttede på at trække sig tilbage før eller til deres folkepensionsalder, er er det mange seniorer som både *kan* og *vil* fortsætte med at arbejde, hvis det var en mulighed, at de kunne arbejde mindre tid.

I denne rapport har vi flyttet fokus fra de beskæftigede seniorer til de pensionerede seniorer. Vi har undersøgt, hvor mange pensionerede seniorer der har interesse i at vende tilbage til arbejdsmarkedet. Vi ser på hvilke ønsker og behov de har for at vende tilbage, hvilke jobgrupper der er mest interesserede, mv. Vi kan dokumentere, at næsten 140.000 pensionerede seniorer udtrykker interesse i at vende tilbage til job under de rette vilkår.

Uanset hvad fremtidens arbejdsmarked indebærer og kræver, så er det nødvendigt at diskutere, om det er meningsfuldt, at så stor en gruppe, ikke er inkluderet i arbejdsfællesskaberne.

Denne rapport er dermed et vigtigt og nødvendigt skridt i retningen af at forstå, hvad der skal til for, at seniorerne behov imødekommes, samt hvilke forandringer der er nødvendige for at skabe et mere socialt retfærdigt og bæredygtigt arbejdsmarked.

Data, metoder og analyser

Om data: Alle analyser i denne rapport-serie er baseret på spørgeskema-data fra SeniorKlar-panelet.

Analyserne baseres på en spørgerunde fra slut 2024 og start 2025, hvor data er indsamlet fra respondenter, der er mindst 55 år gamle. Der er 20.554 deltagende respondenter i denne spørgerunde.

I denne rapports analyser er der både fokus på personer, som stadig er en del af arbejdsstyrken, og personer som har trukket sig permanent tilbage fra arbejdsmarkedet (enten før, ved eller efter folkepensionsalderen).

Metoder: I denne rapport anvendes særligt deskriptive analyse.

Deskriptive analyser bruges bl.a. til at belyse forskelle i oplevelsen af overgangen til pension og holdninger til arbejdslivet på tværs af køn, aldersgrupper og jobtyper. Disse analyser giver et overblik over dataene ved at præsentere gennemsnit, fordelinger og andre statistiske mål.

Job-kategorier For at forenkle jobtype-kategorierne og for at undgå at rapportere en lang liste af brancher, har vi valgt en opdeling, som er løst inspireret af Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljøs udgivelse "Fleksibilitet i Seniorarbejdslivet" (2023). Vi opdeler de pensionerede seniorer som følgende:

- Arbejdede med administration, analyse eller IT.
- Arbejdede med mennesker, service eller omsorg.
- Arbejdede med at bearbejde, producere eller flytte ting.

Statistisk Signifikans: Når vi udfører vores analyser, anvender vi statistiske tests for at bestemme, om de observerede forskelle—såsom i gennemsnit eller proportioner—er statistisk signifikante. En forskel betragtes som signifikant, hvis sandsynligheden for, at den er tilfældig (kendt som p-værdien), er meget lav.

For læsevenlighedens skyld fremhæves p-værdier *ikke* i denne rapport, men forskelle beskrives kun i tekst og overskrifter, når der er tale om signifikante forskelle.

For yderligere detaljer kan du kontakt:
Michael Birkjær på
mb@wellbeingeconomylab.com

Kernespørgsmål

I denne rapport undersøger vi pensionerede seniorers interesse i "at vende tilbage til arbejdslivet" (for seniorer som har trukket sig fra permanent fra arbejdsmarkedet enten via en før-tids-løsning eller via Folkepension).

For at kortlægge denne interesse, har respondenterne besvaret følgende spørgsmål i vores spørgeskema:

Survey-spørgsmål: Vil nogle af de nedenstående faktorer kunne få dig til at vende tilbage til arbejdsmarkedet? (Vælg alle der er relevante)

Svarmuligheder:
- Der er ikke noget, som kunne få mig til at vende tilbage til arbejdsmarkedet
- Kort arbejdstid (f.eks. deltidsarbejde)
- Fleksibilitet (f.eks. indflydelse på mødetid, gå-hjem-tid, hvilke tidspunkter, jeg arbejdede på, mulighed for hjemmearbejde etc.)
- Særlige vagter (f.eks. kun vagter i dagtimer, ingen weekendvagter el. l.)
- Mange fridage (f.eks. feriedage, seniordage, bedsteforældredage etc.)
- Økonomiske fordele (f.eks. høj løn eller bonus)
- Anerkendelse fra ledelse eller kollegaer
- Lette/mindre krævende arbejdsopgaver (og evt. flere hjælpemidler)
- Kurser og/eller efteruddannelse

Operationalisering:
For at måle interessen i at vende tilbage til job, kategoriserer vi respondenten som "interesseret" når respondenterne har markeret en eller flere af svarmulighederne og som "ikke-interesseret" når de har markeret svarmuligheden "Der er ikke noget, som kunne få mig til at vende tilbage til arbejdsmarkedet".

Stikprøven

Når man indsamler data fra stikprøver til analyser, er det almindeligt, at der kan være bias og skævvridning. Bias refererer til systematiske fejl, der kan skævvride resultaterne og påvirke repræsentativiteten af dataene. Skævvridning kan opstå på grund af forskellige faktorer, såsom valg af stikprøve, metoder for dataindsamling eller eksterne påvirkninger. Det er vigtigt at identificere og adressere disse skævvridninger for at sikre, at de indsamlede data giver repræsentative og pålidelige indsigter.

Data er blevet gennemgået, og der er blevet identificeret følgende skævvridninger sammenlignet med registerdata fra Danmarks Statistik:

- Brancher: Personer der arbejder inden for "Handel og transport" er underrepræsenteret i stikprøven, mens der er en overrepræsentation af personer, der arbejder inden for "Offentlig administration, undervisning og sundhed".

- Kønsfordeling: Der er en mindre overrepræsentation af kvinder i vores stikprøve (54% kvinder mod 46% mænd).

Vægtning: Disse skævvridninger kan potentielt påvirke resultaterne af vores analyser. Imidlertid har vi vurderet, at vægtning af data er uhensigtsmæssig. Den primære skævhed findes i aldersfordelingen, hvor der er en stor andel af seniorer, som er over folkepensionsalderen. Da vi laver alderssegmenteringer på de fleste af vores analyser, vurderes en aldersvægtning som unødvendig.

Med hensyn skævvridningen i forhold til branche finder vi forskellene små og vurderer ligeledes, at vægtning er overflødig. Samlet set mener vi, at de indsamlede data, trods skævvridninger, stadig giver værdifulde indsigter og kan bruges til at udtrykke repræsentativitet inden for de relevante områder.

Analytisk begrænsning: Da analyserne fra denne stikprøve kun er baseret på én spørgeskemarunde, er undersøgelsen en tværsnitsundersøgelse. Dette indebærer, at vi ikke kan analysere tidsudviklinger, hvilket gør det vanskeligt at drage kausale konklusioner fra de sammenhænge, der præsenteres i rapporten. Tværsnitsdata giver et øjebliksbillede af situationen og kan derfor ikke vise, hvordan forhold ændrer sig over tid.

Hovedkonklusioner

- Næsten 140.000 pensionerede seniorer i alderen 60-74 udtrykker interesse i at vende tilbage til job. Heraf rapporterer cirka 112.000 at være ved "nogenlunde" eller "godt helbred".
- Af de næsten 140.000 pensionerede seniorer, som udtrykker interesse i at vende tilbage til job, er omtrent 33.000 på en "før-tids-løsning".
- Som led i at skulle vende tilbage til job, efterspørger mange "kortere arbejdstid". I gennemsnit efterspørges en arbejdsuge på mellem 15-17 timer.
- Interessen for at vende tilbage til job er udtalt på tværs af forskellige (tidligere) jobtyper.
- Blandt pensionerede seniorer som i deres sidste job har arbejdet med mennesker, omsorg og service udtrykker 30% interesse for at vende tilbage til job.
- Interessen for at vende tilbage til job er større blandt pensionerede seniorer som oplever ensomhed.

Samtlige analyser i dette tema baserer sig på personer, som har trukket sig permanent tilbage fra arbejdslivet (enten før eller efter folkepensionsalderen)

139.000 pensionerede seniorer udtrykker interesse i at vende tilbage til job

Som illustreret i tabellen nedenfor udtrykker 139.000 pensionerede seniorer interesse i at vende tilbage til arbejdsmarkedet, forudsat at deres behov imødekommes. Heraf befinder 33.000 sig aktuelt på en før-tids-løsning såsom førtidspension eller tidlig pension.

Analysen viser, at 81 % af de interesserede pensionerede seniorer – svarende til 112.000 personer – vurderer sig selv til at være i nogenlunde eller godt helbred, hvilket kan være en væsentlig forudsætning for arbejds-tilknytning i nogle jobtyper.

Blandt denne gruppe er der en gennemsnitlig præference for en arbejdstid på 16 timer om ugen. Når dette omregnes til fuldtidsstillinger (baseret på en 37-timers arbejdsuge), svarer det cirka til 49.000 fuldtidsstillinger.

Disse tal understreger, at der eksisterer et betydeligt kapacitets-potentiale blandt pensionerede seniorer. Det understreger samtidig behovet for fleksible arbejdsmodeller og forhold, der er tilpasset seniorers behov og helbredsmæssige udgangspunkter.

Det er vigtigt at bemærke, at analysen kun inkluderer 60-74-årige, men vores data indikerer også, at der er mange over 74 år, som udtrykker interesse for at vende tilbage til job, hvorfor nedenstående tal kan fremstå konservative.

Tabel 1.1	Antal pensionerede personer som udtrykker interesse i at vende tilbage til arbejde	
	Antal pensionerede personer som udtrykker interesse i at vende tilbage til arbejde	Antal heraf som er i nogenlunde eller godt helbred
60-67-årige (pensioneret på en Før-tids-løsning)	33.000	24.000 (74%)
67-74-årige (pensioneret på en Folkepension)	107.000	88.000 (82%)
I alt	139.000	112.000 (81%)

Tabel info: Baseret på tal fra Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering samt vores egne beregninger fra data fra SeniorKlar-projektet. Kontakt forfatteren af rapporten for nærmere information eller dokumentation.

Interessen i at vende tilbage til job er udtalt på tværs af (tidligere) jobtyper

Figur 1.1: Andel som udtrykker interesse i at vende tilbage til job fordelt på alder og jobtype (ved sidste job inden pension)

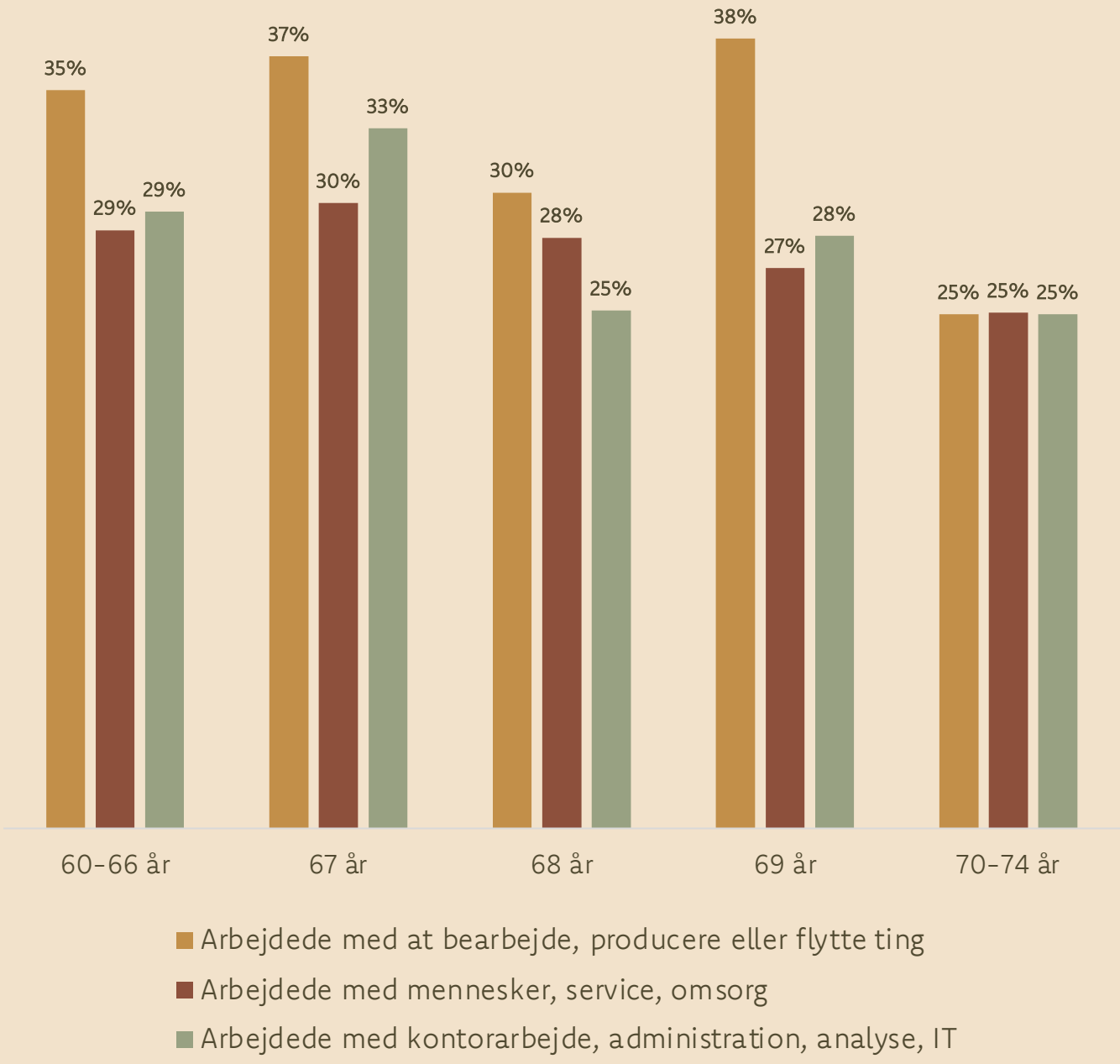

Figur info: n= 10.046.

De pensionerede seniorer ønsker kort arbejdstid for at vende tilbage til job

Figur 1.2: Faktorer som kan få pensionerede seniorer til at vende tilbage til job fordelt på jobtyper (ved sidste job inden pension)

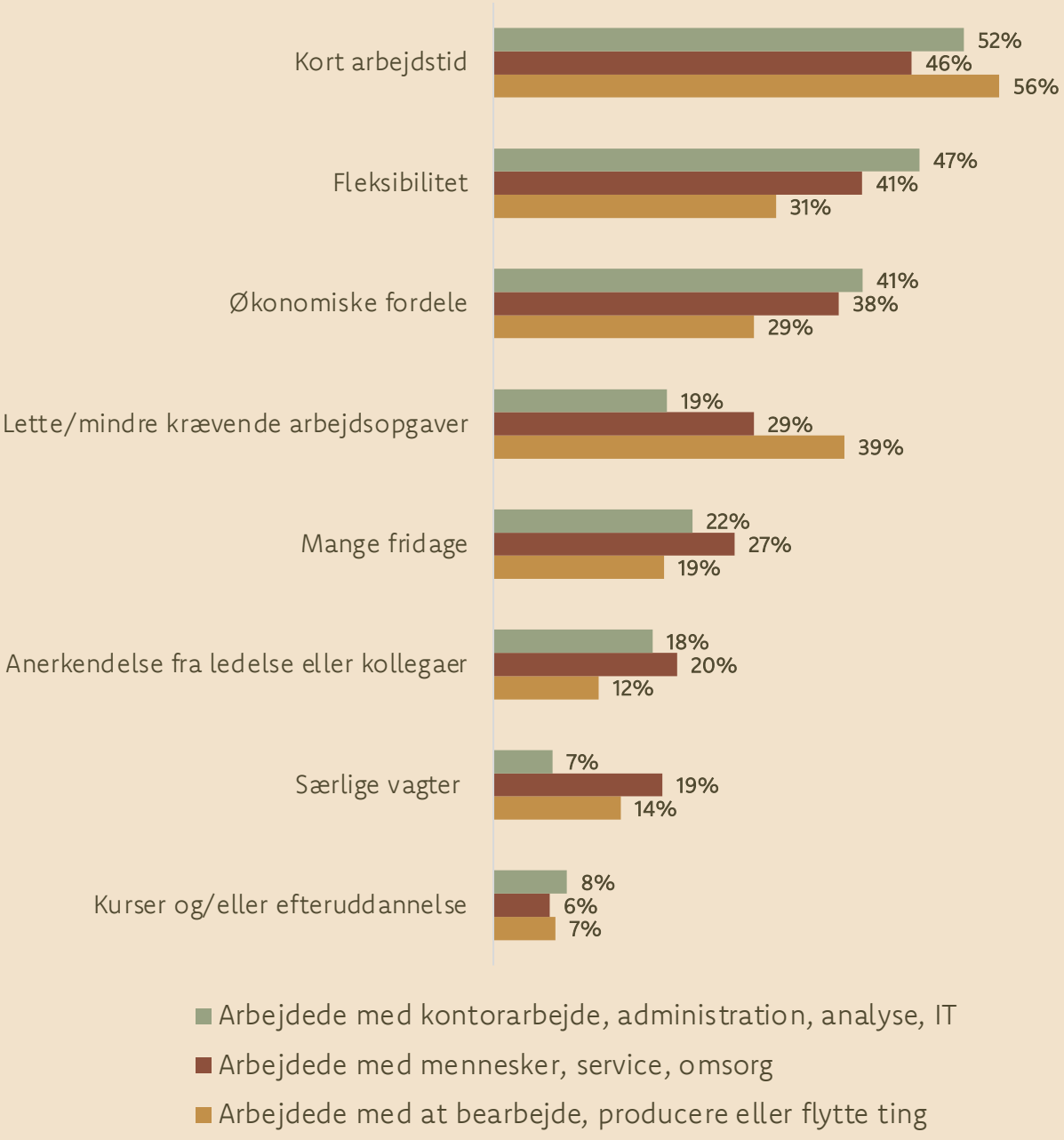

Figur info: Denne figur tager udgangspunkt i respondenter, som har markeret én eller flere af ovenstående svar til spørgsmålet om, hvorvidt noget kunne få dem til at vende tilbage til job. Respondenterne som ikke kunne se sig selv vende tilbage til job, er filtreret fra. **n= 4750.**

Pensionerede seniorer ønsker at arbejde 15-17 timer om ugen

Figur 1.3: Ønskede antal arbejdstimer om ugen (i gennemsnit)

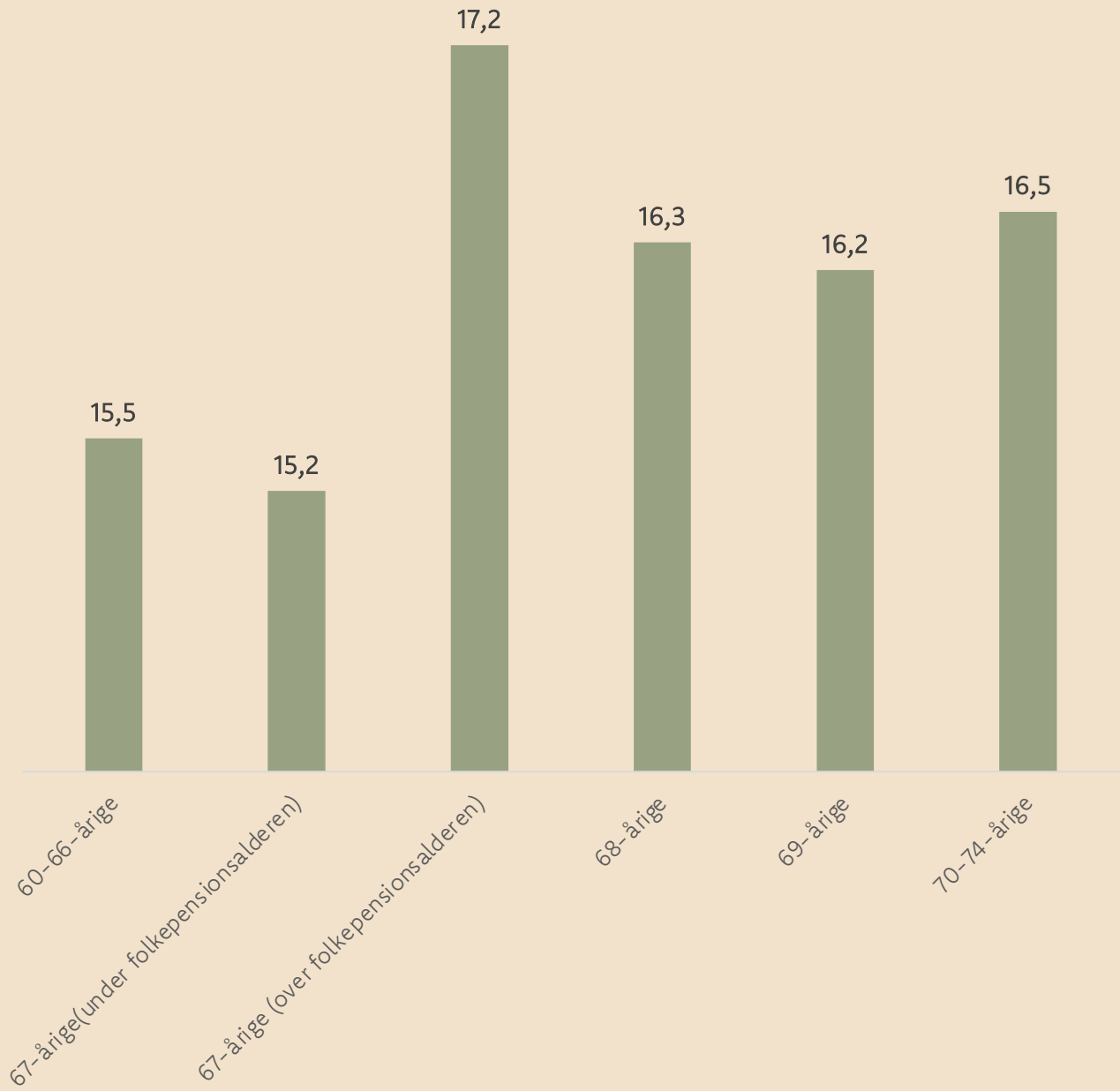

Figur info: n= 4720.

Pensionerede mænd er oftere interesserede i at arbejde igen end pensionerede kvinder

Figur 1.4: Andel som udtrykker interesse i at vende tilbage til job fordelt på kvinder og mænd

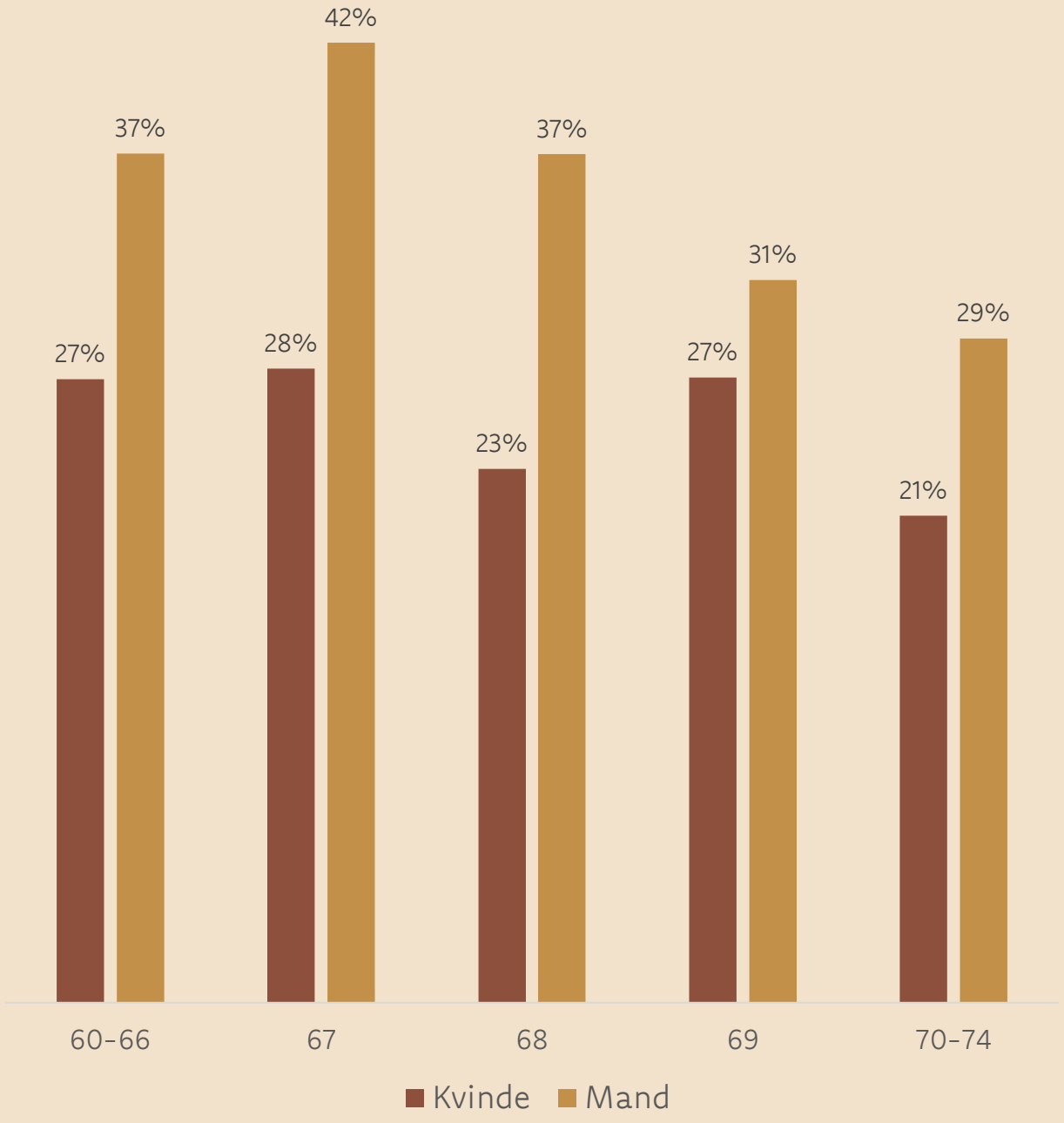

Figur info: n= 10.027

Svært ensomme udtrykker i højere grad interesse i at vende tilbage til job

Figur 1.5: Andel som udtrykker interesse i at vende tilbage til arbejde fordelt på oplevelsen af ensomhed

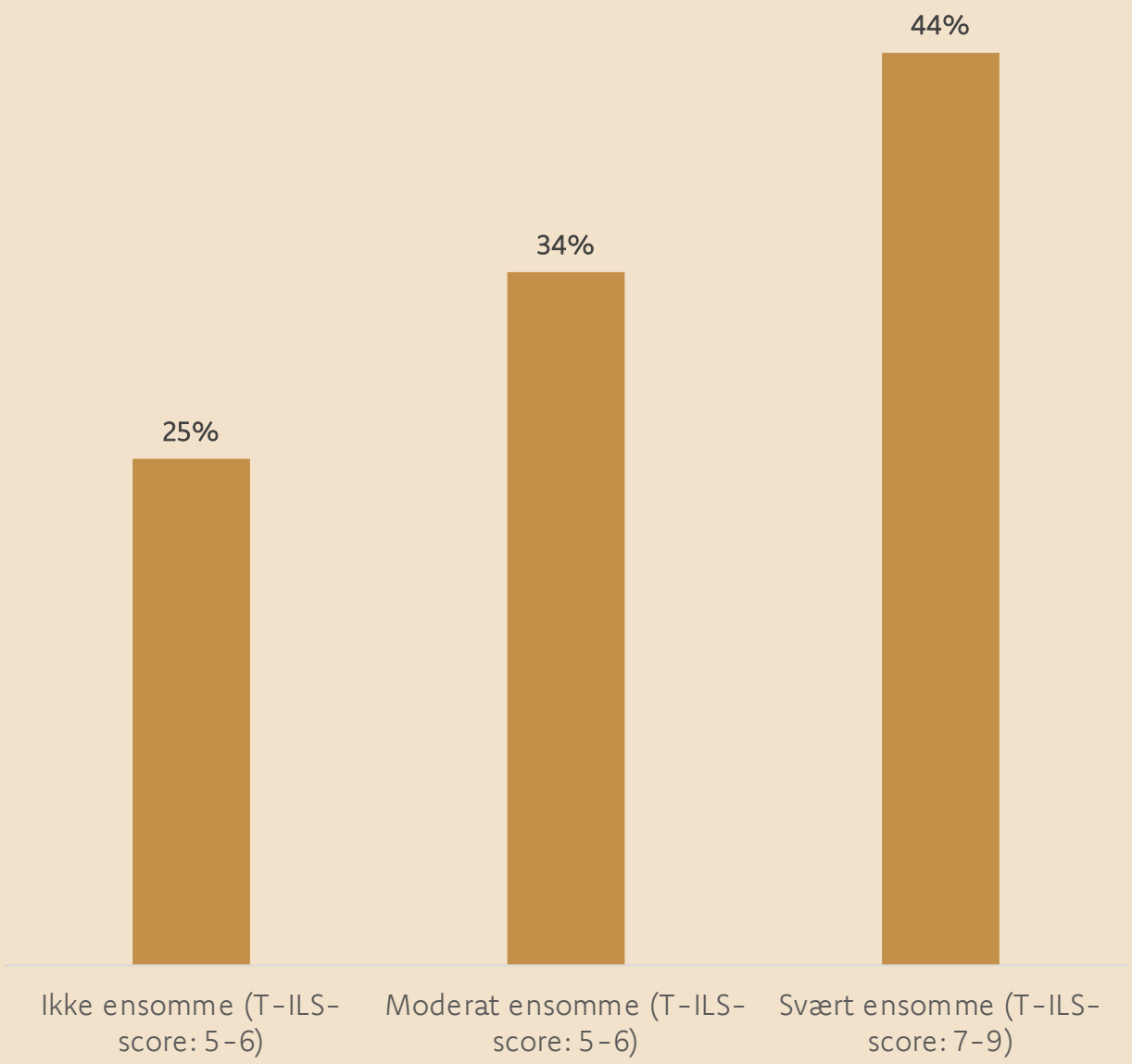

Figur info: Three-Item-Loneliness-Scale (T-ILS) består af tre spørgsmål: 1) 'Hvor ofte føler du dig isoleret fra andre?' 2) 'Hvor ofte føler du, at du savner nogen at være sammen med?' og 3) 'Hvor ofte føler du dig udenfor?'. Svarmulighederne er 'sjældent', 'en gang imellem' og 'ofte'. Tilsammen danner spørgsmålene en skala rangerende fra 3-9, hvor 7-9 kategoriseres som 'svær ensomhed', og 4-6 som 'moderat ensomhed'.**n= 10.035**

Pensionerede seniorer som oplevede en svær overgang til pension, udtrykker oftere interessere i at vende tilbage til job

Figur 1.5: Andel som udtrykker interesse i at vende tilbage til arbejde fordelt på oplevelsen af overgangen fra beskæftigelse til pension

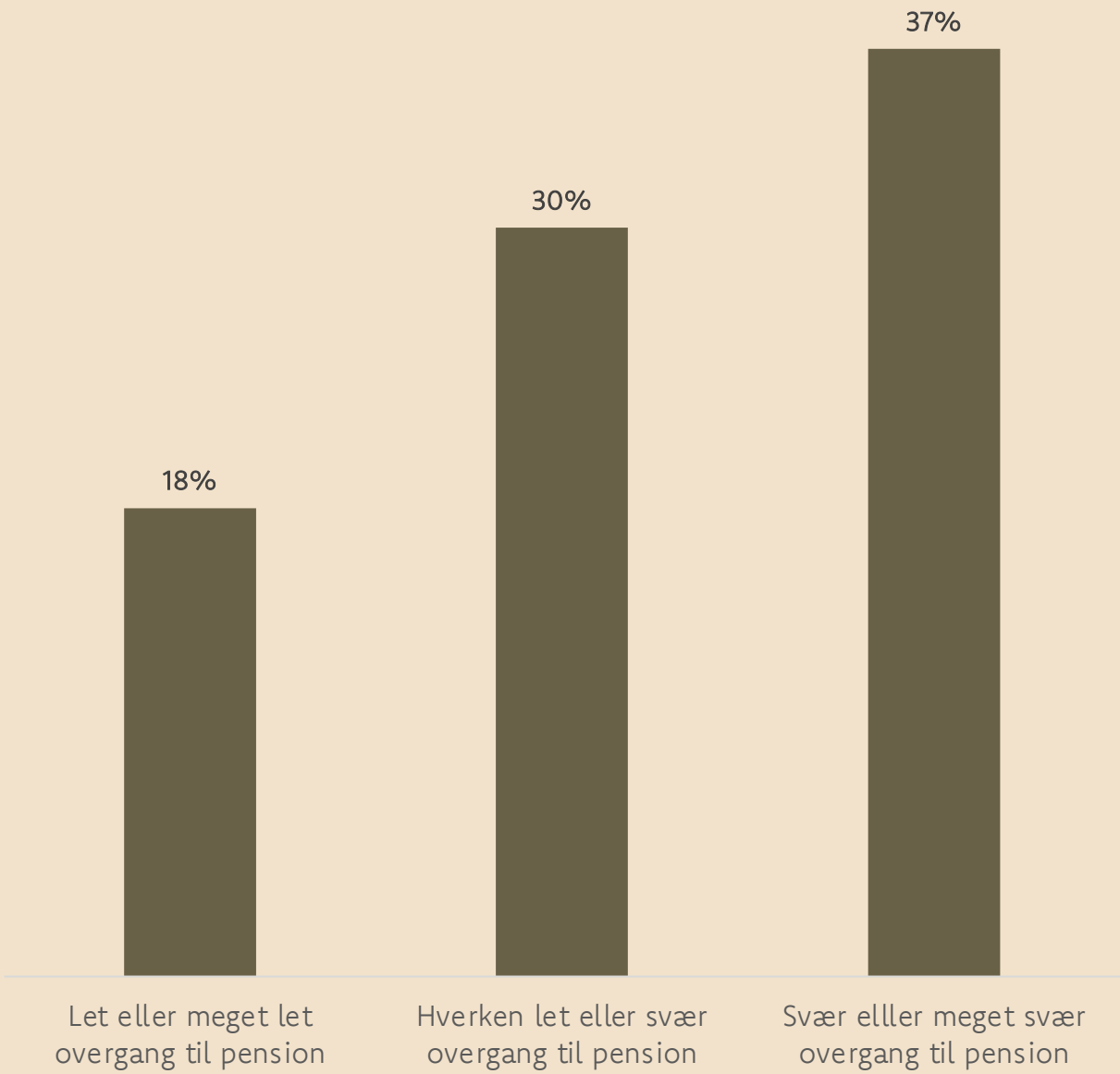

Figur info: n= 10.077

Seniorklar